

Катерина СЕМЕНОВА

ВІРТУАЛЬНА ШКІЛЬНА ЕКСКУРСІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ВИД ТУРИСТИЧНО-ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Із найдавніших часів люди мріяли переміститися у просторі та часі, і з розвитком Всесвітньої павутини дана мрія стала реальністю, а сучасні комунікативні технології дозволяють нам спілкуватися один з одним у реальному часі, долаючи при цьому мовні бар'єри та незважаючи на величезні відстані. Проте, окрім спілкування, людині також потрібно задовольняти потреби у культурному, фізичному, пізнавальному та духовному розвитку [2, с. 94]. І серед безлічі мереживних ресурсів, що об'єднують освітній процес із реальним життям та забезпечують учням знайомство із предметами та явищами у їх природному оточенні, можна виокремити саме віртуальні екскурсії.

Віртуальна екскурсія розглядається сучасними дослідниками та педагогами як специфічний вид туристично-екскурсійної діяльності, котрий переноситься відповідно із певною освітньою метою у музей, на виставку, в інше місто тощо. Її можна розглядати як інноваційну форму навчання, котра відрізняється від звичайної екскурсії віртуальним зображенням реально існуючих об'єктів із метою створення умов для самостійного спостереження, збору необхідних фактів тощо [6, с. 121]. Даний вид туристично-екскурсійної діяльності має ряд переваг, таких як: доступність, інтерактивність, інформативність, наочність. Так, усього за один урок учні можуть відвідати декілька країн, чи, наприклад, взяти участь у квесті. Проте, існують і деякі недоліки віртуальних екскурсій: відсутність формування навиків спілкування із оточуючими людьми та природою; низький ступінь рухливості учнів на уроці тощо.

На думку О. Коваленко, віртуальна екскурсія – це «мультимедійна панорама, в яку можна помістити відео, графіку, текст, посилання тощо» [2, с. 95]. О. Пойда під віртуальною екскурсією розуміє «умовне відвідування визначних місць, огляд різних музейних експонатів, виставок за допомогою мультимедійних ресурсів, інтернету тощо» [4, с. 60]. О. Чуча віртуальною екскурсією називає «організовану фото- та відеопідбірку про видатні місця, іноді із текстовим або аудіосупроводом та засобами навігації; а також – перегляд такої підбірки» [8, с. 221].

Із технічної точки зору, віртуальна екскурсія – це «комбінація панорамних фотографій (коли перехід від однієї панорами до іншої здійснюється через активну зону) котрі розміщуються безпосередньо на зображеннях, а також із врахуванням плану туру» [3, с. 405]. Усе це може доповнюватися озвучуванням чи фоновою музикою, відеороликами, flash-роликами, планами турів, роз'ясненнями, контактною інформацією тощо. Подібний вид туристично-екскурсійної діяльності, на нашу думку, у недалекому майбутньому стане провідним, адже він може бути застосований майже у кожному навчальному предметі (література, мистецтво, історія, біологія, географія тощо).

Досить повне визначення дає нам С. Шляхтіна. За її словами, віртуальна екскурсія – це «комбінація панорамних фотографій (сферичних або циліндричних); при цьому перехід від однієї панорами до іншої здійснюється через активні зони (їх називають точками прив'язки або точками переходу), що розміщуються безпосередньо на зображеннях, а також із врахуванням плану туру» [9]. У науковій літературі зустрічається і такий термін, як 3D-тур («віртуальний світ, що створений із групи сферичних панорам, об'єднаних між собою смисловими або візуальними переходами»), котрий деякі автори [1] також вважають різновидом віртуальної шкільної екскурсії. Натомість О. Дейніченко говорить про те, що даний вид екскурсії варто називати

віртуальною прогулянкою, під час якої користувач може переміщуватися між пам'ятками (наприклад, історії чи культури) у довільному порядку [1, с. 58].

У методичній літературі [5; 7] ми можемо знайти різноманітні класифікації віртуальних екскурсій. Так, за змістом виокремлюють наступні їх види:

- оглядові, де зібрані елементи декількох екскурсій, об'єднані однією темою;
- тематичні – тобто такі екскурсії, що розкривають певні теми;
- біографічні – пов'язані із життям та біографією видатних людей;
- інтерактивні – екскурсії, що передбачають використання спеціального програмного забезпечення, завантаженого на смартфони учнів;
- природознавчі – екскурсії на природні об'єкти;
- краєзнавчі – проводяться із метою вивчення історії рідного краю;
- історико-культурні – екскурсії історичними місцями, які розкривають періоди історії розвитку світових держав та їх національної культури.

Із точки зору використання інформаційних технологій, можна також розглянути класифікацію за способом створення віртуальної екскурсії:

- 1) Використання технологій створення презентації.
- 2) Використання інструментів будування сайтів (створення графічних карт, гіперпосилань тощо).
- 3) Використанням геоінформаційних систем (Google, Yahoo, Bing тощо).
- 4) 3D-моделювання (створення моделі окремого об'єкту).
- 5) Використання панорамних композицій (створення точок прив'язки або точок переходу) [7, с. 71 – 72].

Для створення власної віртуальної екскурсії найпростішим варіантом буде використання презентацій, оскільки кожен педагог та учень володіє подібними вміннями. Якщо говорити про технології будування сайтів, то усі навчальні заклади мають у наявності необхідне програмне забезпечення (блокнот та браузер). Під час використання геоінформаційних систем необхідно лише мати доступ до мережі інтернет. Четвертий спосіб складний в організації, тому що не кожен навчальний заклад має у своєму розпорядженні програмне забезпечення для 3D-моделювання. Використання панорамних композицій пов'язане із ще більшими труднощами, адже для їх створення потрібне спеціальне дороге програмне забезпечення. Таким чином, самостійне створення педагогом віртуальних екскурсій – це доволі тривалий та трудомісткий процес. Проте, на сьогоднішній день у мережі інтернет створено безліч пізнавальних із педагогічної точки зору ресурсів, які також можна використовувати для підготовки та проведення віртуальних екскурсій (наприклад, «GoogleArts&Culture», «Google Expeditions» тощо).

Створюючи віртуальну екскурсію, вчитель, у першу чергу, повинен визначитися із наступними моментами:

- ідея, мета та завдання екскурсії;
- зміст: набір ключових пунктів та заданих об'єм інформації для кожного із них;
- маршрут та оформлення екскурсії;
- технічна складова розробки (комп'ютерні програми для її оформлення та подальшого перегляду, забезпечення навігації, інтерактивності тощо).

Іншим, не менш важливим етапом підготовки віртуальної екскурсії повинен стати підбір різноманітного матеріалу, що пов'язаний із обраними об'єктами. Особливу увагу варто приділити наявності графічної інформації (фотографій, у тому числі й панорамних знімків), посилань на інтернет-ресурси, а також додаткової аудіо- та відеоінформації. С. Дьомін під час створення віртуальних екскурсій радить опиратися саме на текстовий супровід, так як створення аудіо- чи відеофайлів – це досить складна та кропітка робота, що вимагає наявності від педагога не лише специфічних знань та умінь, а й спеціальних технічних засобів [9].

Перед початком віртуальної навчальної екскурсії проводиться вступна бесіда із учнями, уточнюються мета та завдання майбутньої подорожі, підготовлюються маршрутні листи, на яких відмічені екскурсійні об'єкти. Закінчується така екскурсія, зазвичай, підсумковою бесідою, під час якої учні узагальнюють побачене і почуте, виділяють важливі моменти. Доцільно також у кінці запропонувати дітям різнопланові завдання, наприклад:

- підготувати доповідь із заданої теми;
- заповнити пропуски у тексті;
- розгадати кросворд за матеріалом екскурсії;
- виразити та обґрунтувати власну думку після перегляду;
- підготувати презентацію тощо [5].

Проведення віртуальної екскурсії є творчим процесом та розвиває в учнів нестандартне мислення, ініціативність, і націленість на результат. Подібні екскурсії сприяють формуванню комунікативної компетентності, розвитку пізнавальних умінь, навиків роботи з інформаційно-комп'ютерними технологіями, а також особистісних якостей учнів. Основним завданням віртуальної екскурсії є виявлення актуальності навчального матеріалу та закріплення знань, отриманих на практиці. Віртуальні екскурсії справляють на учнів сильне емоційне враження, котре помітно позначається на підвищенні мотивації до вивчення навчального предмету, а також формують у дітей потребу в отриманні інформації, підвищують мотивацію до пізнання, формують активну життєву позицію. Методично продумані віртуальні екскурсії розвивають увагу та пам'ять школярів.

Таким чином, віртуальна екскурсія є інноваційним видом туристично-екскурсійної діяльності школярів, котрий спрямований не лише на отримання предметних знань, але й на формування комунікативних, пізнавальних, та регулятивних навчальних дій, а також сприяє підвищенню інтересу учнів не тільки до навчальних предметів, але й до світової культурної спадщини.

Список використаних джерел

1. Дейниченко Е. В. Виртуальная экскурсия – экскурсия в новом формате. Использование современных технологий для создания библиотечного информационного продукта: материалы III городской научно-практической конференции библиотек г. Мариуполя. 31 октября 2013 г. / под. ред. А. П. Шакулы. Мариуполь : МДУ, 2014. С. 56 – 71.
2. Коваленко О. В. Використання віртуальних екскурсій як сучасних форм організації навчального процесу. Інноваційна педагогіка. Теорія і методика професійної освіти. Суми, 2019. Вип. 9. Т. 1. С. 94 – 97.
3. Подліняєва О. О. Виртуальна екскурсія у роботі вчителя. 2016. С. 402 – 415.
4. Пойда О. А. Особливості проведення віртуальних екскурсій на уроках української літератури (на прикладі вивчення життєпису Т. Шевченка). Тарас Шевченко в новітніх парадигмах наукового знання: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 20 – 21 лютого 2014 р.). Хмельницький : ХГПА, 2014. С. 58 – 65.
5. Ручканова С. В. Методические рекомендации по разработке виртуальных экскурсий в школьном музее. 2017. 22 с.
6. Слостенин В., Исаев И., Шиянов Е. Педагогика: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / под ред. В. Слостенина. Москва : Издательский центр «Академия», 2002. 576 с.
7. Устюжанина Н. В. Виртуальная экскурсия как инновационная форма обучения. Электронный научный журнал «Наука и перспективы». 2017. № 2. С. 70 – 74.

8. Чуча О. А. Віртуальні екскурсії на уроках української літератури як засіб розвитку загальнокультурної компетентності учнів. Таврійський вісник освіти. Скарбниця методичних ідей. 2016. № 2(54). С. 220 – 227.

9. Шляхтина С. Программы для создания виртуальных туров. «КомпьютерПресс». 2006 № 4. URL: <http://compress.ru/article.aspx?id=15669>.

Анна СОКІЛ

ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

У контексті вивчення актуальної нині проблеми реалізації змішаного навчання майбутніх юристів, котре розглядається науковцями як поєднання онлайн- та офлайн-освітнього процесу на засадах студентоцентричного персоніфікованого та компетентнісного навчання (Даниско, Семеновська, 2018), особливе місце в методологічній базі дослідження займає *діяльнісний підхід*, що набуває певної своєрідності, яка проявляється в тому, що він: 1) уможливорює розглянути основні компоненти діяльності викладачів та студентів-майбутніх юристів з єдиних методологічних позицій і тим самим розкрити природу їх взаємодії під час змішаного навчання; 2) уможливорює вивчити специфічні особливості діяльності всіх учасників освітнього процесу через проєкцію загальних концептуальних положень теорії діяльності на процес підготовки майбутніх юристів у закладах фахової передвищої освіти; 3) зорієнтовує на визнання важливості фактором розвитку особистості студента в умовах змішаного навчання спеціальним чином підібрану діяльність; 4) визначає освітній процес у закладах фахової передвищої освіти, які готують юристів, відповідно до компонентів діяльності людини.

У науковій літературі на підставі аналізу структури навчальної діяльності виокремлено два компоненти: закономірне та випадкове, де випадковість виступає формою прояву закономірного. При цьому дослідники зазначають, що без закономірності не було б випадковості (Колесникова, 2021). У зв'язку з цим, досліджуючи проблему пошуку оптимальних та ефективних шляхів реалізації змішаного навчання майбутніх юристів у системі фахової передвищої освіти, ми розглядаємо цей процес як досягнення чогось інноваційного, сучасного, цінного в означеному контексті.

Цілком погоджуємося з І. Бехом, який убачає суть діяльнісного підходу, насамперед, у гуманітаризації освітнього процесу, що впливає з необхідності його гуманізації. Гуманістична педагогіка у діяльнісному вимірі надає великого значення організації навчально-пізнавальної діяльності тих, хто навчається, насамперед, самостійної пізнавальної діяльності. Практичний досвід свідчить, що сучасна студентська молодь, яка навчається у системі фахової передвищої освіти, не готова до серйозної самостійної роботи, яка складає основу дистанційного та змішаного навчання. Водночас, сучасна молодь не готова до науковомісткої праці, яка в процесі стрімкого розвитку інформаційного суспільства схильна лише ускладнюватися. Як відзначав І. Бех, дидакти не запропонували жодної нової альтернативи в цьому плані, що дозволяє одним із шляхів вирішення зазначеного питання вважати шлях гуманітаризації викладання наукового знання (Бех, 2012).

Продовжуючи позицію науковця, відзначимо, що зазначений процес варто розуміти як надання конкретній навчально-пізнавальній та самостійній діяльності студента в умовах змішаного навчання ціннісного спрямування. Тому виникає необхідність урахування та розвитку особистісних цінностей студентів-майбутніх юристів, звернення до їх готовності самостійно опановувати навчальний матеріал під час змішаного навчання.